VILNIAUS RYTOJUS

Nepaprastas 2 (9) numerio priedas.

Gavus Svenčionių „Ryto“ narių susivažiavimo rezoliucijas jau tuomet, kai „Viln. Ryt.“ 2 (9) Nr. buvo baigtas spausdinti ir norėdami musų skaitytojams patiekti jas kuo greičiausiai, — skubiai leidžiame šį nepaprastą priedą.

Švenčionių „Ryto” visuotinis susirinkimas.

Sausio 2 d. š.m. Švenčionyse įvyko vietinio „Ryto“ draugijos visuotinis susirinkimas. Į susirinkimą suvažiavo skyrių atstovai ir draugijos nariai veikėjai. Viso dalyvavo apie 70 narių.

Susirinkimą atidarė, vietoje negalojančio draugijos pirmininko kun. J. Skruodžio, p. dr. Rymas. Susirinkimui vesti išrinkta prezidijumas iš p. K. Gaigalo(pirm.), p.V. Čepulytės ir p A. Paukštės sekretoriai).

Dr. Rymas ir p. A. Maldžius daro valdybos vardu pranešimą apie veikimą pereitais metais.

Draugija turėjusi 6 klasių gimnazijąir 46 mokyklas. Gimnazija šiais metais ypatingų kliūčių iš švietimo vyriausybės neturėjusi, buvę tik sunkenybių su mokytojų personalo sudarymu, bet jas pavykę šiaip taip nugalėti. Kai kuriems dalykams dėstyti sutikęs važinėti iš Vilniaus kun. K. Čibiras, o matematiką tekę pavesti dėstyti žydui, kurs žinąs lietuvišką terminologiją, nors pamokas vedąs lenkų kalba. Matematiko lietuvio suradimas esąs ir šiandien gyvas klausimas.

Liaudies mokykloms buvę kur kas daugiau keblumų ir kliūčių. Keturios mokyklos represijų metu uždarytos ir šiemet neleista atidaryti. Dešimčiai mokyklų neduota koncesijų, tuo pretekstu, kad prašant koncesijų nebuvę drauge pristatyti mokytojai, nors ankščiau buvusi priešinga praktika. Mokyklų koncesijos buvusios gerokai vilkinamos. 46-tos mokyklos koncesija gauta tik susirinkimo dieną. Nesant koncesijų mokykloms nebuvę galima darbas pradėti, o tuo tarp vietomis lenkų mokytojai remdamiesi įstatymais vertę vaikus eiti į valdiškas mokyklas.

Su mokytojų tvirtinimu buvę daug bėdos -- tai cenzo tai ištikimybės stigę. Net Vilniaus universiteto studentai pristatyti į mokytojus buvę neužtvirtinti. Mokytojų ištikimybė esanti labai sunku apginti, nes visa esą remiama policijos pranešimais nenurodant faktų. Mokytojas neištikimas ir baigta, o kodel nė—neklausk. Gintis nėra galimybės ir palieka vien meilintis prie vietos policijos.

Pernai visuotiniam susirinkimui pavedus buvę rūpintis organizuoti amatų — siuvimo ir dailidystės — mokyklos, bet mokytojų ir lėšų trūkumas neleidę įvikinti ir nutarimai palikę tik nutarimais.

Revizijos Komisijos vardu p. K. Gagailas pranešė, kad knygos ir kasa rasta tvarkoje.

Iš eilės ėjo valdybos rinkimai kitiems metams. Pagal statutą visa senoji valdyba turėjo šiemet atsistatydinti. Švenčionių Rytas turi čia savotišką tvarką — kasmet visuotinis susirinkimas perrenka tik du nariu, bet po trejų metų jau visą valdybą; vadinasi, valdybos darbavimosi kadencija — treji metai.

Statant kandidatus į valdybą buvo iškelta aikštėn, kad geriausia būtų valdybą sudaryti iš Švenčionyse gyvenančių žmonių, nes iš tolimesnių vietų nepatogu suvažiuoti į posėdžius. Kad gi valdyba nepraraštu ryšio su sodžium ir jo reikalais pasiūlyta sudaryti Švietimo Taryba prie valdybos. Taryba rinktųsi valdybos kviečiama pagal reikalą, bet ne mažiau 3—4 kartų į metus ir susidėtų iš skyrių atstovų arba, kur skyrių nėra, iš žymesnių švietimo darbuotojų, valdybos pakviestų, ir iš mokytojų sąjungos atstovų. Sumanymas rado pritarimo ir buvo priimtas.

Valdybos rinkimai ėjo slaptu balsavimu, rašant iš karto valdybos narius ir kandidatus. Dauguma balsų išrinkti valdybon šie asmens: kun. K. Čibiras, A. Maldžiūnas, V. Čepulytė, B. Cicėnaitė, dr. Rymas, kun. A. Jakovanis, kandidatais: kun. J. Skruodys ir V. Šekštelė. Revizijos komisija sudaryta ir K. Gaigalo kun. A. Mico ir B. Jasiulionies.

Skyrių atstovai paėmė balsą pranešimams apie savo veikimą. Pranešimų buvo iš Kaltinėnų, Palūšės, Adutiškio, Melagėnų, Tverečiaus. Iš pranešimų aiškėjo, kad visur skyriai darbuojasi — vienur gyviau, kitur lėčiau. Darbas sukasi apie vakarėlių rengimą, laikraščių platinimą, knygynėlių palaikymą ir knygų skaitymą. Palūšės skyrius prie to pridėjo dar radio, kuriuo jis besinaudojąs iš vien su šv. Kazimiero draugijos skyrium.

Metėsi į akis susirinkimų nebuvimas su paskaitomis ir pasikalbėjimais del bėgamųjų švietimo reikalų ir rūpesčių. Narių skyrių turima kai kur iki 60 (Melagėnai).

Sumanymų punkte iškilo mokytojų seminarijos klausimas. Jos reikalingumas visiems atrodė neabėjotinas. Todel tuo klausimu nutarta kreiptis į p. švietimo ministerį ir seimo švietimo komisiją raštu. Rezoliucija tuo klausimu priimta visais balsais.

Visuotinio pritarimo rado taip pat iškeltos mintys apie liet. privatinės mokyklos reikšmę mūsų tautos gyvenime ir reikalą ją remti medžiagiškai ir morališkai. Galop susirinkimas atkreipė domę į valstybines lietuviškose vietose mokyklas. Tas mokyklas švietimo organai reklamuoja kaipo lietuviškas, o ištikrųjų jose dažnai esti tik vaikai lietuviai, o mokytojas ir visa kita lenkiška. Tos mokyklos lietuvybės neauklėja, taigi mūsų tautos reikalų neatatinka. Jos reikia taisyti, o

taisyti reikalaujant, kad būtų mokytojas lietuvis, lietuvių kalbą gerai mokėtų ir lietuviškai mokytų. Tuo klausimu taip pat priimta rezoliucija.

Štai šios rezolucijos:

I.

Švenčionių švietimo draugijos „Ryto“ visuotinis susirinkimas, įvykęs Švenčionyse parapijos salėje 1929 metų sausio 2 dieną, imą domėn, kad Rytų Lietuvos lietuvių švietimo reikalų nepatenkina valstybinės mokyklos, kad lietuvių mokykloms reikalingi lietuviai mokytojai ir su lietuvišku išsilavinimu, kad vienintelė lietuviška Vilniaus „Ryto“ mokytojų seminarija, uždaryta vadinamosios retorsijos metu, nėra ligi šiol leista atidaryti, ir nutaria:

a) šį vyriausybės parėdymą laikyti nepamatuotu ir konstitucijai priešingu lietuvių teisių švietimo srityje varžymu ir pavesti valdybai šių ir kitas švietimo skriaudas raštu tinkamai nušviesti p. Švietimo Ministeriui ir Seimo švietimo komisijai;

b) uždėti valdybai pareigą kontakte su Vilniaus „Ryto“ ir Laikinuoju Vil. Liet. Komitetu daryti naujų žygių lietuviškai seminarijai atidaryti.

II.

Tas pats visuotinis susirinkimas apsvarstęs lietuviškos privatinės mokyklos vaidmenį sodžiuje laiko privatinę lietuvių „Ryto“ mokyklą labai svarbiu tautos ir sodžiaus gyvenime veiksniu ir nutaria visais balsais ją remti ir palaikyti visomis išgalėmis, būtent:

a) kelti įvairiais būdais plačiuose sluogsniuose lietuviškos mokyklos supratimą ir meilę;

b) rūpintis, kur galima, savo gyvenamose vietovėse lietuviškos mokyklos atidarymu ir palaikymu;

c) šelpti savo mokyklas medžiagiškai parūpinant butą, kurą, šviesą ir mokslo priemones ir žadinant prie to kitus;

č) remti ir palaikyti savo mokytojo autoritetą ir meilę tarp vaikų ir žmonių;

d) darbuotis suartinimui ir pagerinimui santykių tarp mokyklos ir šeimynos;

e) kelti tėvuose supratimą apie privalomą vaikų mokymą, kad tėvai laiku leistų vaikus į mokyklas ir savo apsileidimu šioje srityje nestatytų mokyklų pavojun.

III.

Tas pats susirinkimas ima domėn, kad lietuvių gyvenamose vietose valstybinėse mokyklose lietuviškai arba visai nemokama arba visai nepakankamai mokinama, kad tų mokyklų mokytojai esti lenkai, kurie mūsų kalbos gana nemoka ir griauna vaikų sielose lietuvybės pagarbą ir meilę,—nutaria tokią padėtį laikyti priešinga lietuvių tautos reikalams ir neteisinga ir kviečia visus savo narius ir susipratusius tautiečius, dėti visas pastangas tai padėčiai atitaisyti ir tautos teisėms apsaugoti.

Susirinkimas dirbo keturias valandas ir buvo gana gyvas. Kaip matyt iš išdėstyto nemaža gyvų minčių ir sumanymų iškėlė, apsvarstė ir nutarė vykdyti. Reikia tik palinkėt', kad naujoji valdyba atsistotų aukštumoje savo pašaukimo ir energingai pavarytų darbą nurodyta kryptimi. O darbo nepritruks ir darbininkų atsiras.

Kiek vėliau teko patirti, jog valdyba savo posėdyje p reigomis pasidalino šitaip: pirmininkas — kun. K, Čibiras, vice-pirmininkas — dr. Rymas, kasininkas A. Maldžiūnas, sekretorius — V. Čepulytė.

KORESPONDENCIJOS.

Švenčionėliai.

Švenčionėliai šiuos metus pasitiko labai gražiai. Šio mėnesio 1 dieną Šv. Kazimiero D-jos vietinis skyrius surengė viešą lietuvišką vakarą. Buvo vaidinta Liūdo Giros 4 paveikslų tragedija „Kerštas“. Veikalas pastatyta sumaniai ir gražiai. Vaidintojų nepaprasti kostiumai ir atatinkamos scenos dekoracijos darė labai malonų įspūdį. Po vaidinimo sekė trumpas monologas. Gaila tik, kad nebuvo dainų. Publika jų labai laukė. Vakaro programa užsibaigė lietuviškais žaidimais ir šokiais, griežiant dūdų orkestrai. Publikos buvo pilna erdvi salė. Matėsi daug jaunimo ir iš apylinkinių kaimų. Gražu, kad ir kiti palaiko šį gražų Švenčionėliškių darbą.

S.

Leidėjas ir atsak. Redaktorius *Julius Navikas*.

„Ruch“ Spaustuvė, Totorių g. 6.

Przesyłka opłacona ryczałtem

Nr. 4 (11) Vilnius, šeštadienis, 1929 m. sausio mėn. 26 d. II metai.

VILNIAUS RYTOJUS

Savaitinis politikos, visuomenės ir literatūros iliustruotas laikraštis.

Išeina šeštadieniais.

REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA: Šv. Jono g-vė Nr. 8—1. Redakcija priima nuo 10 iki 12 val. Administracija priima 9— 2 val. po pietų.

REDAKCIJA straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nespausdintas korespondencijas ir smulkesnius straipsnius naikina. Rankraščių savo lėšomis negrąžina.

PRENUMERATA: Metams—4 auks., pusei metų—2 aks., 3 mėn.—1 auksinas. Atskiro numerio kaina 10 skat. **Užsienyje metams 1 doleris.** Užsisakyti galima nemažiau kaip 3 mėnesiams.

Suaugusio jaunimo švietimas.

Mūsų laikais Vakarų Europos valstybėse, kaip Vokietijoj, Anglijoj, Prancūzijoj ir kitose šalyse turbūt nesurastum nemokančio skaityti ir rašyti. Kitaip sakant, visi gyventojai yra daug maža mokyti. Tiesa, prieš karą Vokietijoje berods buvo dar surasta šiaip taip 1% analfabetų. Atsimename vėl kai karo metu, mūsų kraštą užėmė vokiečiai. Beveik kiekvienas jų kareivis turėjo planą (žemėlapį). Tuomet mes kraipėme galvas negalėdami atsistebėti, kaip tai prasti kareiviai gali suprasti ant žemėlapio, kai tuo tarpu rusų net ne visi karininkai juos turėjo. Jau tas vienas dalykas aiškiai sako, kur aukščiau stovi švietimas. Tą palyginimą darau tam tikslui, kad ir mes lietuviai būdami ilgus amžius svetimų vergijoj, buvome laikomi tamsybėj ir kaipo geriausias įrodymas yra — mūsų spaudos uždraudimas, kuris tęsėsi apie 40 metų. Todel nestebėtina, kad mes esame taip toli atsilikę nuo kultūros, nuo švietimo. Bet ar privalo taip toliau būti? Niekuomet. Dabartiniai laikai yra mokslo ir švietimo laikai. Skaitome laikraščiuose, kad net tolimieji Rytai (Kinija, Turkija, Persija, Afganistanas ir kit.) suprato mokslo galybę ir tautų vadai ryžosi apšviesti savo gyventojus. Kaip giliai įvertinta mokslo reikšmė, rodo ir toks atsitikimas, kad Turkijos vyriausybė, lyg karui užėjus sumobilizavo keletui mėnesių visus vyrus išmokyti lotynų abecelės (iki šiol ten buvo turkiška abecelė).

Tie ir kiti reiškiniai rodo aiškiausiai, kad paskutiniu metu pradedama dėti daug pastangų visuotinam gyventojų švietimui. Žinoma, tasai švietimas Vakarų Europoje senai jau yra suorganizuotas, sutvarkytas. Visų pirma pastatykime klausimą, kaip suprasti suaugusių švietimą, arba kaip mes vadiname visuotiną švietimą? Tan klausiman vienu žodžiu atsakyti sunku ir negalima. Tose šalyse, kur pačios tautos save valdo, suaugusių švietimo klausimo beveik nėra, nes tenai nuo senai yra įvestas priverstinas mokymas, kurį turi išeiti visi vaikai nuo 7 iki 14 metų amžiaus. Per tą laiką, jeigu mokyklos pastatytos gerai ir aukštai, tai aišku, kad vaikas daug ko gali išmokti, ir jau gyvenime daug lengviau bus verstis, negu be jokio mokslo. Tuo būdu per priverstinąjį mokymą, savaimi auga visuomenė jau pamokyta ir bemokslių kaip vyrų, taip ir moterų tarpe, nėra.

Bet tas klausimas mūsų krašte turi kitokio pobūdžio. Pas mus, kaip jau minėjau, ilgus metus viešpataujant svetimiesiems, gyventojų švietimu nebuvo kam rūpintis ir todel suprantama, kad dar ir šiandieną galima rasti ištisas šeimynas, ar ir sodžius, kur retas gyventojų moka skaityti, o dar rečiau rašyti. Taigi turint tai galvoje ir keliamas suaugusiųjų švietimo klausimas. Tenka betgi išgirsti, kad suaugusiųjų švietimas neturi reikšmės. Tai visiškai klaidinga pažiūra. Kuo kalta vyresnioji jaunuomenė, kad ji yra bemokslė? Kaltos buvo tik aplinkybės ir sąlygos, kuriose reikėjo gyventi. Bet dabar tas trūkumas reikia stengtis visomis išgalėmis prašalinti. Aišku, kad seneliai, turį po kelias dešimts metų, sunkaus ir kartaus gyvenimo naštos prislėgti, neims elementoriaus į rankas, bet jaunimas, mūsų sodžiaus lietuviškasai jaunimas. Jisai yra apleistas, jis nemokytas*), o juk šiaip ar taip prieš jaunimą dar ateitis ir gyvenimas, dar jis mūsų tautinėje ir kultūrinėje kovoje turi suvaidinti sprendžiamąją rolę. Štai delko privalome susirūpinti suaugusiųjų švietimu. Ir aš manau, kad čia negali kilti abejojimų del jo vertės ar naudos, rodos, tas dalykas kiekvienam sveikai protaujančiam lietuviui, yra aiškus.

Vienok tik kalbant tuo klausimu, reikia pasižiūrėti, kaip pravesti jį gyveniman. Čia ir yra pats sunkiausias dalykas. Žinoma, kalbant apie suaugusio jaunimo švietimą, turiu visų pirma galvoje mūsų liaudies mokytojus. Tiesa, turi jie pakankamai darbo ir vargo mokyklose, bet nemažiau yra svarbu ir suaugusiųjų švietimas. Svarbiausią reikšmę turi čia vakariniai kursai, kuriuose sodžiaus jaunimas turi progos ir galimybės pasimokyti skaityti ir rašyti. Suprantamas dalykas, kad kaip su mūsų mokyklomis taip ir su kursais priseina patirti daug nesmagumų ir kėblumų, bet tas neturi atbaidyti nuo suaugusiųjų švietimo. Ir jeigu jaučiame pareigą duoti mokslo žinių mūsų vaikams, tai juo labiau atjausdami mūsų vienmečių tamsumą, nesigailėkime ir su jais pasidalinti turimomis žiniomis. Trumpai sakant, *kiekvieno lietuvio inteligento pareiga šviesti lietuvių jaunimą sulig išgalės, teikiant jam kur galima ir kaip galima mokslo žinių.*

Toliau eina knygos ir laikraščiai. Jau šiandieną, ačiū Dievui, pastebima malonus reiškinys, kad sodžius reikalauja kas kart daugiau knygų, daugiau laikraščių. Tai ženklas, kad švietimą pradedama įvertinti, kad žengiama į šviesesnę ateitį. Ir net ten, kur seniau apie knygą ir laikraštį neturėta supratimo, šiandieną jau yra knygynėliai, jau pareina po keliolika egzempliorių laikraščių. Bet, žinoma, tuo pasitenkinti negalima, nes tai yra tik pradžia, tik švietimo užuomazga. Ji reikia plėtoti. Ir čia vėl kviečiame lietuvį inteligentą į pagalbą. Jis turi prisidėti prie to, kad išmokius suaugusius per knygas ir laikraščius netik skaityti, bet iš skaitymo ir naudą gauti. Čia gali patarnauti ūkio knygelės ir straipsniai, sveikatos dalykai, visokie aprašymai, žodžiu, visa tai, kas reikalingiausia žinoti bent kiek apsišvietusiam žmogui. Be abejo, tuo svarbiu klausimu galima būtų daug prirašyti, bet aš pasitenkinsiu visa tai suglausti ir pasakyti trumpai. Suaugusiųjų švietimas turi būti vedamas per 1) vakarinius jaunimo kursus didesnėmis ar mažesnėmis grupėmis, 2) per knygas, kurių galima gauti lietuviu Ūkio Rateliuose ir Šv. Kazimiero Draugijos skyriuose ir 3) per laikraščius. Tas turimas priemones ir būdus, jei norime bent kiek prašalinti tamsumą ir analfabetizmą, privalome pilnai išnaudoti.

Taigi pasistenksime kiekvienas mūsų šiuo ar tuo prie to kilnaus ir gražaus darbo — prie mūsų visuomenės švietimo pakėlimo prisidėti, o ilgainiui tamsumas lietuvių tarpe turės išnykti.

Mirūnas.

*) Apie jaunimą pakalbėsiu kitą kartą plačiau. **Mirūnas.**

Lietuviai Pietų Amerikoje.

Šiuo laiku, apsunkinus įvažiavimą Šiaurės Amerikon, daugumas Europos gyventojų vyksta Pietų Amerikon, o ypač Brazilijon ir Argentinon. Į šias valstybes yra daug išvažiavusių ir lietuvių kaip iš Nepriklausomos Lietuvos, taip ir iš Rytų Lietuvos. Lietuviai, nuvykę Pietų Amerikon, vieni dirba miestuose kiti gauna žemės. Kartu taip pat lietuviai organizuojasi ir buriasi į įvairias kultūrines ir ekonomines draugijas. Kaip toli yra pažengęs lietuvių susiorganizavimas Amerikoje, rodo ir tai, kad ten pradedama leisti ir laikraščiai.

Argentinoje Buenos Aires mieste lietuvių draugija leidžia savaitinį laikraštį „Balsą". Brazilijoje San Paulio mieste leidžiamas „Pietų Amerikos Lietuvis". Be to, „Balso" pranešimu, Buenos Aires mieste susiorganizavo Vilniečių Lietuvių Sąjunga.

Lietuvos prekyba.

Iš Lietuvos 1928 m. išvežtųjų prekių Vokietijai teko 58%, Anglijai — 11%, Latvijai — 6%. Visoms kitoms valstybėms teko tik 15%. Įvežta Lietuvon taip pat daugiausia iš Vokietijos — 51%, iš Amerikos 7%, iš Anglijos 6%, iš Čekoslovakijos — 4%, Latvijos — 3%, iš Rusijos 3%.

Šios statistikos žinios aiškiai rodo, kam Lietuva daugiausiai parduoda ir kur daugiausia prekių perka. Nenuostabu, kad Lietuva dabar padarė plačią prekybos sutartį su Vokietija.

Mūsų dainos Paryžiuje.

Lietuvos ministeris Paryžiuje P. Klimas surengė priėmimą, kurio programoje svarbiausią vietą užėmė lietuvių dainos. Į priėmimą atsilankė daug aukštų svečių: rašytojų, žurnalistų, mokslo vyrų, dargi kunigaikštis.

Kauno operos žymus šulas ponia Galaunienė ir mūsų dainų nauja žvaigždė panelė Podenaitė gražiai padainavo Paryžiaus rinktajai publikai keletą mūsų lietuviškų dainų. Tai publikai, kuri daugiausia žazbano bei autobusų signaliniais riksmais vaišinama, mūsų dainų melodijos begalo patiko. „Tik dažniau renkite, visados eisime klausyti dainų", kartojo beveik visi. Ir daugelis mūsų kalbos garsais gėrėjosi. Daugeliui svečių panoro pažinti Lietuvą ir jos liaudį.

Kilnių vyrų supratimu, dainos labai suartina tautas, gal dar daugiau, negu prekybiniai santykiai ir sutartys. Mūsų dainų noriai mokėsi didieji pasauliniai rašytojai, kaip Goete, Šileris, Hugo. O pas mus atsiranda neišmanėlių, kurie mūsų dainas niekina ir dar neapkenčia. Mes jų neklausykime. Tokio turto, kurio gėrisi didžiausi pasaulio vyrai, niekam neduokime iš mūsų išplėšti.

Kauno laikraštyje „Lietuvos Žiniose" Nr. 4 tilpo to laikraščio atstovo pasikalbėjimas su p. Valaičiu iš Vilniaus apie Vilniaus krašto lietuvių gyvenimą. Tarp kita ko ten pasakyta: „Mat vienas iš pašalinių veiksmų yra ir ta apystova, kad jei Vilniaus lietuviai turėjo ar turi kokias kultūrines koncesijas, tai tik dėka lenkų demokratiniams sluoksniams, kuriuos paveikdavo lietuvių demokratų pastangos. Bet iki šiol lietuvių demokratiniai sluoksniai, būdami per daug savo dešiniesiems nuolaidūs, savo pečiais atlaikydavo juodąjį darbą, o dešinieji iš to darbo vaisių darydavo sau reklamą".

Čia visai klaidingai nušviečiama Vilniaus krašto kultūros ir švietimo darbas, bent kiek liečia lietuvių mokyklas. Joms nepalyginamai lengviau buvo gyventi, kol artimesnieji lietuvių „demokratams" „demokratiškieji lenkų sluoksniai" su pp. Thuguttu, Babiańskiu ir Świechowskiu priešakyj neturėjo galimybės kištis į lietuvių mokyklų gyvenimą. Mūsų „demokratams" arčiau su anais susipažinus, iš tikrųjų netekome mokytojų seminarijos, pusės šimto pradžios mokyklų ir „Ryto" ne kieno kito seniau išrūpintos teisės lietuviams mokytojams laikyti mokslo kvalifikacijų kvotimus vasaros kursų būdu, kaip tai buvo leidžiama tik lenkų mokytojams.

To visa netekome įsigalėjus lenkų „demokratams". Nesenai gi Vilniun atvykę emigrantai ir p. Valaitis to visa gali nežinoti. Nežino, matyt, ir to, kad p. Valaičio giriamieji „nuolaidūs lietuvių demokratiniai sluoksniai" Vilniuje iki „Kultūros" įsteigimo ne tik juodojo, bet stačiai jokio su lietuvių mokyklų gyvenimu surišto darbo beveik nerodė. Kokia jų dabartinio kultūrinio darbo vertė, pati mūsų visuomenė pakankamai jau žino ir įvertino.

Skaityk „Vilniaus Rytojų" ir kitus paragink!

Politinė apžvalga.

Lenkų atstovas Maskvoje Patekas gruodžio 19 d. įteikė komisaro pavaduotojui Litvinovui antrą lenkų notą. Lenkai sutiko pasirašyti siūlomą Maskvos protokolą del Kelogo pakto. Norėtų tik kad pasirašytų Rumunija ir Baltijos valstybės. Patekas yra įgaliotas pasirašyti Maskvos protokolą.

*

Amerikos senatas ir prezidentas Kulidžius galutinai priėmė Kelogo paktą, kuriuo pasirašiusios valstybės išsižada vartoti karo priemones nesusipratimams rišti. Prancūzijos ir Anglijos parlamentai ketina neužilgo taip pat Kelogo paktą priimti. Taip pat subruzdo ir kitos valstybės tą paktą kuogreičiausiai ratifikuoti, kelios mažesnės jau net ratifikavo.

*

Afganistane vienoje savaitėje jau trečias karalius. Prisiartinus sukilėlių kariuomenei prie sostinės Kabulo, garsus ir ilgai važinėjęs po Europą karalius Amanulla atsisakė nuo sosto ir buvo užleidęs savo broliui. Bet sukilėliai nesusilaikė, užėmė Kabulą ir Afganistano valdovu paskelbė Habibulla Sakao. Amanulla anglų aeroplanais su savo namiškiais išskridęs iš Kabulo Indijos pasienin. Tą pat padaręs jo brolis. Dabar abudu broliai rengiasi kartu pulti Habibullą ir tikisi savo pusėn patraukti dvasiškius—mulas, kurie prisilaiko aristokratinių tradicijų. Turbūt dar ilgai Afganistanas nenurims.

*

Latvių vyriausybė, anot Rygos laikraščio „Segodnia" ketina sukviesti Baltijos valstybių konferenciją sąryšy su Maskvos pasiūlymais pasirašyti del Kelogo pakto įgyvendinimo protokolą. Estijos vyriausybė esanti priešinga Maskvos siūlomam protokolui, kad jame apleista keli Kelogo pakto punktai.

*

Meksikoje vėl sukilimas. Gvatemalos provincijos sukilėliai vadu išsirinko buvusį karo ministerį generolą Jorgenbiką. Sukilėliai užėmė jau keletą vietų. Mazatenangą, Retalhuten ir kitas. Meksikos vyriausybė paskelbė karo stovį 8 departamentuose (pas mus vaivadijos).

*

Vokiečiai padarė sutartį su lenkais del medžio gabenimo iš Lenkijos į Vokietiją. Pasirašė po sutartimi ministeris Zaleskis ir Raušeris. Sutartis padaryta vieniems metams t. y. iki 1929 m. gruodžio m. 31 dienos. Leista taip pat pardavinėti Lenkijoje kai kurios vokiečių prekės. Abi pusi pasiketino nevaržyti tarpusavės prekybos.

Susivažiavimų sūkuryje.

Ne taip senai Kaune ir Vilniuje įvyko keletas politiškų susivažiavimų. Pradėsiu nuo vilniškių susivažiavimų. Viename jų dalyvavo lenkų šulai, nuo kurių dabar daug priklauso Vilniaus krašte šių dienų gyvenimas. Susirinko čia Vilniaus, Naugardėlio ir Balstogės vaivadijų valdininkų žymūs atstovai ir žymesni dabartinės vyriausybės šalininkai, seimo atstovai ir šiaip-jau veikėjai. Juos kai kas iš mūsiškių vadina *demokratiniais lenkų sluogsniais*. Susirinkimas įvyko tame pat Vilniaus lenkų teatre, kur vadinamasis Vilniaus seimas prieš keletą metų buvo paskelbęs Vilniaus amžiną prijungimą prie Lenkijos. To susivažiavimo kalbėtojų skaičiuje matome eilę tų pačių kalbėtojų, kurie anuo metu mėgino priešintis endekų sumanymams, bet būdami mažumoje ir neturėdami aiškaus politikos plano, pasidavė bendram lenkų ūpui: „bez zastrzeżeń do Warszawy" (prie Varšuvos be jokių sąlygų).

Šį kartą, pagyvenę vienybėje su Varšuva, jie dar neaiškiai, bet jau pradeda jausti ir matyti Vilniaus krašto padėties skirtingumą, kalba apie kokį tai regionalizmą...*), neva del šio krašto nederliaus nutaria reikalauti iš vyriausybės paramos ir pagalbos smulkiems žemės savininkams, kelių taisymo, lengvatų ūkininkams, paskolų ir t.t. Visi tie pagerinimai ir lengvatos, žinoma, priklauso daugiausia nuo tų pat šulų, kurie čia buvo susivažiavę. Bet ne tai pirmon galvon susivažiavimui rūpėjo.

Vis dar Vilniaus kraštui daugiausia rūpi jo politiškoji padėtis. Nuo tos padėties priklauso visa to krašto gerovė. Toji siaura rankovė, kuri dabar susidarė tarp Lietuvos ir SSSR sienų neduoda galimybės krašto gerovei plisti. To nenori suprasti šios padėties sudarytojai. Savo politikos rezoliucijose jie visų pirma pareiškė vienybę ir ištikimybę Varšuvos seimo rinkimų metu valdžios sudarytam Nepartiniam Blokui (bebekams) ir lenkų tautos vadui marš. Pilsudskiui. Trečiame punkte pareiškė savo nusistatymą prieš Lietuvos respubliką. Susivažiavimas protestavo prieš prasimanymns apie pavojų iš lenkų pusės Lietuvos valstybinei ir tautinei nepriklausomybei, ir pareiškė, jog lenkų visuomenėje nėsą siekimų priešintis lietuvių tautos teisėms laikytis valstybinės nepriklausomybės. Susivažiavimas taip pat protestavo prieš obalsius ir neįvykdomus siekimus atimti nuo Lenkijos Vilnių, kad tik liet. visuomenėje didinti ir palaikyti nenorą ir neapykantą prie Lenkijos. Norėdamas sukelti lietuvių nepasitikėjimą savo vyriausybe, tas susivažiavimas savo rezoliucijoje reiškia pasitikėjimo, kad vyriausybės ir lietuvių visuomenės dalies siekimai neva pastatyti tarp Lietuvos ir Lenkijos mūrą, galų gale sugriūsią susidūrę su abiejų valstybių ir tautų politiškaisiais ir ūkio reikalais. Iš lenkų pusės nėsą jokių kliūčių normaliems santykiams su lietuvių tauta sudaryti ir susivažiavimas reiškia savo gilaus įsitikinimo, kad jo pastangos ta kryptim rasią gyvą aidą ir supratimą Lietuvos demokratiniuose sluogsniuose.

Plačiau patiekiau šios rezoliucijos ryškesnes mintis. Jos parodo, kaip yra nusistatę tie demokratiniai sluogsniai. Jie laikosi tų pačių sumetimų, kokie buvo pareikšti, Želigovskiui ir Meyštavičiui Vilnių bevaldant. Mažiausio įvertinimo lietuvių visuomenės siekimų jie neparodė, priešingai gražiausius mūsų tautos laimėjimus ir siekimus jie tik neapykantos vaisiais moka vadinti.

Tai lietuviai yra jau senai girdėję. Metas, rodos, nustoti tik kituose matyti neapykantą ir visas septynias didžiąsias nuodėmes, bet ir patiems reikėtų apsižiūrėti. Ar nesusirastų čia to išdidumo, kurs senai jau Lietuvos ištautėjusius dvarininkus nutolino nuo tautos gyvenimo ir viso mūsų atgimimo vystymosi? Kodel šis susivažiavimas taip smerkdamas Lietuvos vyriausybę, tikisi rasti gyvą aidą ir supratimą Lietuvos demokratiniuose sluogsniuose?

Čia gal bent iš dalies kalti ir patys Lietuvos demokratai. Lietuvos trijų demokratinių partijų kongresai, kurie buvo pačios vyriausybės leisti, pareiškė viešai savo opoziciją tai vyriausybe, vardan demokratybės ir parlamentarizmo. Kadangi demokratizmas su savo partijų rietenomis yra patogiausia dirva visoms kitų valstybių intrigoms, tai suprantama, delko Vilniaus visai nedemokratinis lenkų susivažiavimas norėtų Lietuvos valdžioje matyti demokratus. Neskiriame čia Lietuvos demokratų plauko. Paskutinieji visų trijų partijų, būtent: krikščionių-demokratų, liaudininkų-demokratų ir socialistų-demokratų susivažiavimai lygiai parodė jų norą grįžti valdžion ir eiti Lietuvos užsienių ir vidaus politikoje kitokiais keliais. Kaikurios demokratų partijos pasisakė, kad norėtų geresnių santykių su artimesniais kaimynais. Ar turėta čia galvoje lenkai, sunku pasakyti. Visgi lenkų spaudoj atbalsiai rodo, kad tarp Lietuvos demokratų partijų labai įsigalėjo opozicijos dvasia gal net tik del opozicijos.

Prie šios progos norėtume nors trumpą žodelį tarti del pačios kelių Vilniaus ir Kauno susivažiavimų konjunktūros (sąryšio). Kodel gi demokratų opozicija labiau reiškiasi, kai prof. Voldemarui tenka važiuoti į Tautų Lygą ar rišti koksai painesnis politikos klausimas, kaip dabar sąryšy su Kelogo paktu Maskvos protokolo klausimas. Nejaugi Vilniaus susivažiavimo ir tariamosios demokratų spaudos spėliojimai apie N. Lietuvos demokratus būtų tikri? Rodos, to negali būti. Tad reiktų daboti, kad lietuvių atsparumas nemažėtų ir, kad neatrodytų užsieniuose, jog šale oficiališkosios politikos krypties Lietuvoje veiktų dar kitokia, demokratų politika.

Savaimi suprantama, kad toks politikos dvilypumas būtų kenksmingas ir svetimųjų valstybių naudojamas savo tikslams. Visai gi lietuvių tautai brangesnė yra Lietuvos valstybė už visas atskiras partijas ir jų demokratiškus ir nedemokratiškus obalsius.

Ar negeriau būtų ir lietuvių opozicijai pasekti lenkų endekus, kurie susirinkę beveik tuo pačiu laiku Vilniuje savo šulo Stronskio lūpomis pareiškė: mes sudarome dabartinei valdžiai opoziciją, bet mes visuomet palaikome ją, jei jos darbai naudingi valstybei. —p—

*) Skirtingos krašto savybės.

R. Amundsenas ir jo žygiai.

Sausio mėnuo, tai mūsų žiemos vidurys ir pats šalčiausias laikas. Kaip mums malonu sėdėti šiltoje troboje, kuomet laukuose švilpia vėjas, staugia vilkai ir šaltis virš 20 laipsnių. Blogiau tiems, kurie neturi šiltos trobos arba malkų, jiems priseina ir šalčio pakentėti, bet ir jiems yra viltis, kad ateis pavasaris, pranyks šalčiai, o miela saulutė savo spinduléliais mus sušildys. Taip, nors būtų ir pikčiausia žiema, mes visuomet esame tikri, kad ji pasibaigs ir vėl bus pas mus šilta. Bet yra mūsų žemėje kraštų, kur tokios vilties turėti negalima, kuriuose amžinai viešpatauja žiema, kur niekuomet nepamatysi nei žalio medelio, nei gražios gėlelės. Kraštai tie guli prie žemės ašigalių: toli į šiaurę ir dar toliau į pietus, nuo mūsų. Kraštai tie vadinami *Arktida* ir *Antarktida*. Arktida guli prie Šiaurės ašigalio, Antarktida prie Pietų ašigalio. Arktida ir Antarktida tai amžinų sniegų ir ledų karalystė. Tų kraštų „vasara" tokia arba dar šaltesnė, negu mūsų žiema, o jau ką ir kalbėti apie Arktidos ir Antarktidos žiemą, kuomet šalčiai siekia 100 laipsnių. Tai aiškus dalykas, kad negali ten augti jokie augalai.

O ar gyvena kas nors šituose kraštuose? — paklausite. Prie pačių ašigalių tai žmonių visai nėra, kiek toliau nuo Šiaurės ašigalio, kur būna bent kiek šiltčiau gyvena žmonės — eskimosai, bet jų yra labai nedaug, palyginus su tais didžiais žemių plotais. Toliau gi, arba arčiau prie ašigalių gyvena tik baltieji lokiai, baltos lapės ir gal dar kai kurie paukščiai.

Ir kas, rodos, būtų įdomaus tuose šaltuose kraštuose? O vienok tie amžinai šalti kraštai traukte traukia į save žmones. Įvairūs tyrinėtoiai ir keliautojai nuolat ten įsigilindavo. Daug buvo tokių, kurie gavo ten galvą padėti, bet tai kitų nebaidė ir jie vėl keliavo Arktidon ar Antarktidon. Taip, pavyzdžiui, prieš keliasdešimts metų žuvo Šiaurės leduose didelė ekspedicija, kuriai vadovavo Franklinas. Nė vienas jų neišsigelbėjo. Tik kai kurių lavonai buvo atrasti po daugelio metų.

Ko gi žmonės ten keliauja? Kam stato pavojun savo gyvybę? ar tat nėra kokių mažiau pavojingų užsiėmimų? Mat, žmogus taip jau yra sutvertas, kad viską nori pamatyti, pažinti, ištirti. O tie šalti kraštai kaip tik yra labai mažai žinomi ir štai tas traukia visą eilę narsių mokslininkų ir keliautojų, kurie stengiasi viską, kas tik galima, ištirti, išmatuoti, surašyti. O visos tos žinios yra labai svarbios įvairiems mokslininkams.

Vienas garsiausių tų šaltų kraštų tyrinėtojų buvo norvegas *Roald Amundsenas*. Dabar kaip tik suėjo 7 mėnesiai. sausio m. 18 d.), kaip jis, nežinia kokiu būdu žuvo. Skaitytojai tur būt iš laikraščių dar atsimena, kad šią vasarą į Šiaurės ašigalį, dideliu cepelinu (balionu) skrido italų generolas Nobile su keliais mokslininkais, kurių tarpe buvo ir švedų. Kelionės tikslas buvo pasiekti Šiaurės ašigalis ir kiek galima iš viršaus ištirti tuos prie ašigalio gulinčius kraštus. Šitam žygiui buvo gautas net popiežiaus palaiminimas. Bet žygis nepasisekė: atsitiko katastrofa. Nutrūko nuo baliono viena gondolė (kajutė) su žmonėmis ir nukrito į sniegais ir ledais apdengtą žemę, kita žmonių dalis, likusių ant pagadinto baliono nuskrido nežinia kur. Po tos baisios katastrofos, visa Europa labai susirūpino, nes ilgesnį laiką nebuvo gaunama iš Nobilės jokių žinių. Tačiau po kiek laiko pasiekė Nobilei ir jo draugams pataisyti savo radio ir užtelegrafuoti į Europą. Čia jų telegramos, nors labai trumpos ir silpnos, buvo sugautos ir iš jų sužinota apie ištikusią nelaimę ir apie vietą, kurioje buvo Nobile.

Tuomet visas kultūringas pasaulis pasiskubino su pagalba. Neatsiliko ir Bolševija, kuri net labai daug prisidėjo prie gelbėjimo. Amundsenas tuo laiku buvo savo tėvynėje Norvegijoje ir jis, kaipo vienas garsiausių tų šaltų kraštų žinovas, irgi pasiūlė savo pagalbą, kuri, žinoma, buvo mielu noru priimta. Ir štai 1928 m. birželio mėn. 18 d. jisai išskrido iš miesto Tromsoe dideliu hidroplanu (tai reiškia aeroplanu, kuris gali laikytis ant vandens). Hidroplanas buvo prancūziškas ir vadinosi „Latham". Iš viso buvo jame 6 žmonės: 4 prancūzai, jų tarpe kapitonas Guilbaud (skaityk Gilbo) ir 2 norvegai. Tiek jų ir tematė. Tiktai rugsėjo mėn. rasti buvo jūroje kažkokie likučiai, kuriuose pažino dalis iš hidroplano „Latham". Todel nebuvo jokios abejonės, kad visi 6 žmonės žuvo. Daug buvo ir jų ieškota, be jokių pasekmių.

Taip žuvo tas nepaprastas žmogus, vienintelis, kuris buvo Šiaurės ir Pietų ašigalyje. Nors trumpai reikia susipažinti su jo biografija, kad pamatyti, kaip žmogus turi eiti prie nustatyto tikslo.

Amundsenas gimė 1872 metais netoli nuo savo sostinės Oslo, Norvegijoje. Pradžioje, kol mokinosi mokykloje, manė tapti gydytoju. Bet paskui jį vis labiau ėmė traukti įvairios kelionės į tolimus kraštus ir jis svajojo tapti kokio nors žygio vadu. Tą tikslą turėdamas mintyje jisai tampa jūrininku. Turėdamas 25 metus jisai buvo pakviestas į laivą „Belgica", kuris važiavo į Antarktidą (prie Pietų ašigalio). Pietų leduose Amundsenas išbuvo 2 metus ir čia susipažino su šaltų kraštų gamta ir sunkenybėmis. Šios rūšies kelionės jam labai patiko. Sugrįžęs jisai kurį laiką studijavo Hamburge apie magnetizmą; o jau 1901 už paskolintus pinigus perka mažutį laivelį „Gjoea". 1903 metais jis pradėjo pirmą savo garsų žygį, apiplaukė Ameriką iš šiaurės. Daug žmonių bandė tai padaryti prieš tai, bet tik Amundsenui pirmam pasisekė, nes jis turėjo mažą laivelį. Kelionė buvo labai sunki, reikėjo prasiskverbti tarp įvairių salų ir milžiniškų ledo kalnų. Toji kelionė tęsėsi 3 metus. 1906 metais jisai jau buvo San-Franciske.

gi, kad mūsų parapijos lietuviai kas kartas labiau susipranta ir net paprastos moterėlės nesirašo gyvan Rožančiun, kad negauna paslapčių lietuviškai. Jaunimas taip pat bunda, šviečiasi. Gal Dievas duos, mes visai susiprasime.

Kliuščioniškis.

Reškutėnai, Kaltinėnų parap.

Šie metai mums labai sunkūs: ne uždėrėjo rugiai, žuvo vasarojus, turime šiek tiek bulvių. Mūsų sodžiaus namai vienas prie kito pastatyti, taigi neduok Dieve ugnies! Įsitaisėmė du perkunsargius. Gauname 18 egz. „Viln. Rytoj." ir 14 egz. „Jaun. Draugo", turime Šv. Kazimiero knygynėlį, knygutes noriai skaitome. Yra ir pas mus vienas kitas, mylįs palošti kortomis, bet tikimės, kad jie mes savo blogą paprotį. Turime ir lietuvišką mokyklą; ji vis auga: 1925—6 metais buvo 37 vaikai, dabar jau 73. Tik tėvai iš rudens ne greit leidžia vaikus mokyklon; ne labai nori leisti mokintis mergaites. Mergaičių gal ilgiau ir visai neleistų, jei nebijotų pabaudų. Tai truputį ir negražu ir neprotinga. Mergaitės irgi reikia mokyti. Kas gal žinoti, kaip gali būti ateityje. O gal joms reikės vaikučius mokyti, kai neteksime mokyklos. Net baisu darosi taip pamanius! Mūsų mokytojas nesigiedi darbo ir aiškina tėvams mokslo reikalingumą berniukams ir mergaitėms. Mūsų žmoneliai geri ir gero patarimo paklausys.

Reškutėnų dėdė.

Seniškis I. Daugeliškio valsč.

Šiemet ir mūsų jaunimas sukruto šviestis, įsikūrė Šv. Kazimiero dr. skyrių, į kurį įsirašė ne tik visas Seniškio jaunimas, bet ir aplinkiniai sodžiai: kaip Kuzliškė, Gavelkiškė ir kiti. Jaunimas skaito noriai lietuviškas knygas ir laikraščius, kurių pereina 3 egz. „Vilniaus Rytojaus" ir 2 egz. „Jaunimo Draugo", o dabar žadama ir daugiau užsisakyti. Beto nuo 1925 turime valdišką mokyklą (ligi 1924 m. buvo „Ryto" mokykla). Lig šių metų mokytojavo lietuviai mokytojai, bet šiemet sulaukėme lenko, kurs kiek įmanydamas stengiasi lenkinti, ne tik vaikus bet ir jaunimą. Įsteigė vakarinius kursus ir visaip įkalbinėja rašytis. Į juos įsirašė tik berniukai; mergaičių neprikalbino. Bet už tai jos turi daug nukentėti visokių paniekinimų, ypač darbštesnės. Bet seniškiečiai-tės nenuleidžia rankų, nors ir labai sunku—neturint šviesesnių vadų.

Nevystanti Gėlė.

Knistuškės, Gervėčių valsč., Vilniaus-Trakų apskr.

Jau antri metai gyvuoja Šv. Kaz skyrius, į kurį yra įsirašiusių 89 nariai. Turime knygyną iš 150 knygų. Į sodžių pareina šie laikraščiai: 19 egz. „Vilniaus Rytojaus" ir 13 egz. „Jaunimo Draugo". Pereitais metais XII.8 d. buvo pirmas Šv. Kaz. Skyriaus narių susirinkimas, į kurį atsilankė gana daug.

O dabar bent kiek apie ūkininkų gyvenimą. Mūsų gyventojai ūkininkauja pagal senovės, vis dar nepripažindami naujų žemės dirbimo būdų. Sodžiuje turime 2 savo kalvius. 3 batsiuvius, 3 siuvėjas, 2 mūrininkų ir keletą dailydžių.

Vargas tik su mokesčiais, kurių daugumas negali išmokėti. Pav. mokame „strachówką" nuo 1923 m. Tuomet buvo apdrausta po 12 auks. nuo trobesio. O pernai atėjo mokėti dvigubai, 24 auks. ir terminas pažymėta ligi rugpiūčio 1 d., bet mes nesumokėjom, nes negalėjom ir nusiuntėm prašymą į Vilnių pas Apsaugos Direkciją, bet nieko negavom ir XII.10 atėjęs į sodžių sekvestratorius sušaukė susirinkimą ir pareikalavo mokesnio, dar ir su pabaudomis po 3 auks. nuo kiekvieno ūkininko. Žmonės pradėjo teisintis nebegalį išmokėti. Kurie nesumokėjo tai rytojaus dieną ėjo sekvestratorius ir surašinėjo visokius daiktus pav. Jono Jakavicko užrašė 40 pūdų dobilų ir 20 pūd. šieno, 68 auksinų, Kaltono Petro 40 pūdų, seradėlės 40 auks. G. E. 1 pūdą kuodelių grasindamas licitacija.

K. Šilelis.

Rimšė, Braslavės apskr.

1929 m. gruodžio 30 dieną, po sunkios ir ilgos ligos pasimirė Rimšės parapijos vargoninkas Valerijonas Dylevičius 20 metų amžiaus jaunikaitis, palikęs senus tėvelius ir 10 metų broliuką. Sausio 2 dieną po gedulingų pamaldų buvo palaidotas vietos kapinėse.

Brangus tai buvo asmuo ir jo mirtis sukėlė daug gailėsio ir liūdėsio visoje parapijoje. Velionis užėmė vargoninko vietą 1923 metais Rimšėj ir atsidėjęs visų pasišventimu ėjo savo pareigas. Per tą trumpą laikotarpį velionis sugebėjo daug patraukti apgudėjusio jaunimo į savo tarpą, iš kurio sudarė puikų chorą ir pripratino prie lietuviškų laikraščių ir knygų skaitymo. Tebūnie jam lengva Lietuvos žemelė.

E. Ž—tis.

Burbiškiai, Krasnavo valsč.

Vargams nėra pabaigos, o ypač su pasienio kareiviais „KOP". Pavyzdžiui iš Borisuvkos seržantas įsakė mūsų sodžiaus šaltyšiui, pereitų metų gruodžio 13 dieną sušaukti viso sodžiaus ūkininkus pas A. Ramanauską. Suėjus ūkininkams, bet ne visiems, atjojo seržantas ir pareikalavo surašyti, kad kiekvienas ūkininkas padiktuotų savo šeimynos asmenis ir jų metus. Bet ūkininkai atsakė, kad mūsų metrikai N. Lietuvoj, o mes atmintinai kiekvieno metų nežinom, eikit valsčiaus raštinėn ir tenai susirašykit. Taip atsakę išsiskirsti namo. Bet ryt dieną jau pats seržantas nejojo, įsakė šaltyšiui, kad surašytų baugindamas visokiomis bausmėmis už neišpildymą jo įsakymo. Šaltyšius spiriamas turėjo vėl įsakyti žmonėms rinktis. Bet nuėjo tik ketvirtadalis sodžiaus. Žinoma, šaltyšiui papasakojus žmonėms sieržanto baugínimus, šie pasibijoję susirašė. Šaltyšius tą sąrašą nunešė stražnicon, bet seržantas pamatęs nepilną sąrašą, baisiai perpyko ir liepė dar kartą įsakyti, kad susirašytų ir sąrašą vėl jam pristatyt. Taip per keturias dienas kankino sodžių. Bet nevisi rašėsi, nes bijosi, kad nepareitų vėl nauji mokestis ar, kad nereiktų sėdėti kalėjime už netikrą metų padavimą, kas pas mumis dažnai atsitinka. Žodžiu vargams galo nesimato. *P.*

Cijanai, Linkmenų vals.

Mūsų sodžiuje yra išviso 10 ūkininkų. Gyvename pasiturinčiai, visi susipratę lietuviai. Skaito laikraščius, kurių pas mus ateina: „Vilniaus Rytojaus" 7 egz. ir 2 „Jaunimo Draugo". Jaunimas yra išsirašęs Švento Kazimiero draugijos skyriun Linkmenysna.

Strazdas.

Grūtas, Ratnyčios vals.

1926/7 ir 1927/8 m. gyvavo lietuvių „Ryto" mokykla, kurioje mokytojavo p. M. S. Gyventojai yra visi lietuviai ir noriai vaikučiai mokino savo mokykloje. Nors mokykla ir trumpai gyvavo, bet visgi pastumėjo grūtėnus pirmyn, kurie suprate mokyklos naudą ir įvertinę mokslo reikšmę šiais metais nesulaukdami mokytojo, padavė prašymą inspektoratan ir gavę teigiamą atsakymą laukia „Ryto" mokytojo. Bet ar sulauks? „Ryto" prašome atkreipti į tai domę. Laikraščių gauname tik 2 „Vilniaus Rytojaus" egz.

P. Žirgas.

Vaiciukiškė, Švenč. apskr.

Gyventojai visi bemaž mažažemiai. Todėl aišku kad ir gyvenimas nepavydėtinas, nes šaly ūkio jokių uždarbių nėra, o gyvenimas kaskart reikalauja didesnių išlaidų, pridedant prie to taip didelius mokesčius. Beto ir gamta šiemet dalinai mus nuskriaudė, nes del šaltos vasaros žolė nežėlė, todel turėjome dalį gyvulių parduoti už pigią kainą, kuo pasinaudojo tik perkupčiai.

Per penkius metus turėjome savo sodžiuje lietuvišką mokyklą, o jau pernai ir šiemet neturime, nes dauguma vaikų iš mokinių amžiaus išėjo, jaunesnieji nepriaugo, todel del mažo skaičiaus vaikų „Rytas" neturėjo galimybės toliau laikyti mūsų sodžiuje mokyklos, nors mes ir labai jos norėjome. O dabar mūsų vaikai lanko irgi lietuvišką mokyklą gretimame sodžiuje. Nors palyginus mokykla mūsų sodžiuje ir neilgai buvo, bet jos tapa pasiliko žymi. Nes iki tol maža kas skaitė lietuviškus laikraščius, nedainuodavo taip gražų dainelių, ir bendrai tautiškas susipratimas buvo nedidelis. Dabar pareina mūsų sodžiun 6 egz. „Viln. Rytojaus", 4 egz. „J. Draugo" ir 1 egz. „Ž. Ludu" ir kas kart eina didesnis susidomavimas laikraščiais ir visa tuo, kas tik yra lietuviška.

A. Kikutis.

Tverečius, Švenčionių apskr.

Tverečius karo metu buvo sunaikintas. Sunaikinta buvo ir bažnyčia, bet rūpestingų parapijiečių jau šiek tiek sutaisyta; trūksta dar vargonų, geresnių altorių. Daug padeda mums mūsų broliai iš Amerikos, jie surinkę atsiuntė 400 dolerių. Teužmoka jiems Aukščiausis! Atsirado ir jaunų mergaičių, panorėjusių papuošti bažnyčią. Taip Erzveto sodžiaus mergaitės įsitaisė bažnytinę vėliavą. 1928 X.7 d., kaip iš dangaus, iškrito savo rankų darbo gražiausia vėliava, kurią ir nešė pirmą kartą aplink bažnyčią. Visi labai gėrisi ja. Bet atsirado ir tokių, kurie pavydi Erzveto sodž. mergaitėms jų gražaus pasielgimo. Bet apie juos parašysime kada nors kitą kartą.

Katalikas.

Petrašūnai, Tverečiaus vals., Švenčionių apskr.

Mūsų sodžius karo metu buvo vokiečių tvirtovė. Sugrįžę po karo radome tik savo trobesių pelenus, suknistą žemę apkasais ir apaugusią giraitėmis. Jau praėjo 10 metų o mūsų sodžius dar neatsistatė.

Daugumas neturi netgi gyvenamų trobesių, nekalbant jau apie kitus ūkyje reikalingus trobesius. Daug tam yra priežasčių, bet svarbiausia skirstymasis sodžiaus viensėdžiais. Padavus prašymą paskirstyti viensėdžiais dar 26 met. žmones stengėsi pasitenkinti laikinais trobėsiais nenorėdami jų kilnoti. 1927 m. gegužės mėn. sulaukėme ir geometro (matininko). Visų pirma jis perskaitė savo reikalavimus, kuriuos sodžius turi išpildyti: duoti butą, malkas, tarnaitę ir reikalingas pastotes. Viskas buvo išpildyta. Pradėdant darbą buvo išrinkta taryba (rada), kuri rūpintųsi sodžiaus reikalais. Į tarybą pateko šeši ūkininkai, vienam jų p. A. P. buvo pavesta skirti reikalingus matininkui darbininkus.

Pradėjus darbą, taip pat turėjome nemaža vargo. Mūsų matininkas pėsčias nematavo; reikėjo vežioti jis nurodytu „keliu": per sėtas ir nesėtas dirvas, tvoras, balas; kur negalima buvo įvažiuoti, ten nešdavome ant savo kupros. Darbą baigti žadėjo už trijų mėnesių. Bet nei nia del ko baigė tik už šešių. Gal būt norėjo ilgiau paviešėti pas mus. Ir iš tikrųjų jam stingo pas mus tik paukščių pieno. Visi jam pataikavo bijodami griausmingo jo žodžio: „posadzę do błota". Nestebėtina, kad ir matininkas perdaug laisvai elgėsi. Jis prirašė į mūsų sodžių visai svetimą žmogų ir paskyrė jam 1/6 valako žemės. O bedalindamas viensėdžius stengėsi patenkinti tarybos narius ir kelis ūkininkus, kitiems gi paskyrė vien pievas, balas, be ariamos žemės ir dar keliose vietose. Todel mūsų sodžiuje atsirado patenkinti „išrinktieji" ir nuskriaustieji. Pasipylė skundai. Atvyko komisorius iš Svenčionių. Bet ir p. komisorius gyne matininką kaip įmanydamas. Jis tą neteisėtai įrašytą žmogų taip tyliai išdildė iš sąrašo, kad ir lapė nelojo; žemė teko tikram šeimininkui, nors tiesa visgi paliko į dvi dalis padalinta. Sunkesnioje valandoje p. Komisorius pamerkdavo mūsų tarybai ir ji, vietoj paskaityto žmonėms protokolo, žmonių akyse pasirašydavo komisoriaus pakištą visai tuščią popierio lapą. Tas buvo, žinoma, pastebėta ir vienas tarybininkas K. Česūnas užprotestavo. Gavo barti ir tapo išmestas iš tarybos. Po Komisoriaus atvažiavo inžinierius,—vis tikrinti p. matininko darbą. Po jų vėl visai netikėtai atvažiavo į mūsų sodžių su kamisorium p. Inspektorius. Čia tai visi sujudo ir labiausiai „išrinktieji", nes jie buvo įsitikinę, kad čia niekas daugiau neatvažiuos skundą tirti, kaip tik jų p. Kamisorius. O kai p. Inspektorius pradėjo lankyti laukus, apžiūrėdamas viensėdžius su Kamisoriumi ir dar dviem ūkininkais (iš nuskriaustųjų) ir tarybos visai ir nereikalavo, (jiems neprašytiems atėjus liepė eiti namo) „išrinktieji" labai persigando. Jie pasiskubino paduot p. Kamisoriui prašymą, kad girdi „nepermieruokit išnaujo, nes gali blogiau būti". Kas norėta pasakyti nežinia, gal norėta pagąsdinti, kad ir jie nesutiks. Kaip bus ateityje, visaip kalbama; vieni sako „kaip mes padarėm, taip ir bus", o kiti vis-gi tikisi atrast teisybę.

„Š—s".

Vardziukiemis, Dūkšto vals.

Čia nuo 1926 m. gyvuoja Šv. Kaz. D-jos skyrius. Rengia dažnai susirinkimus ir paskaitas, suaugusieji dirba draugijos naudai, netingėdami kartais ir už kelių kilometrų nueiti kituosna sodžiuosna į susirinkimus. Tai ženklas, kad žengiama šviesos keliu. Yra jaunimo nemažas būrelis. Dėja maža iš jo naudos kaip berniukai, taip mergaitės nei vienas neima laikraščių nei rankosna. Savo mokyklos nesistengiant, 1925 m. įkurta pas mus lenkiška mokykla. Pirmus dvėjus metus buvo dėstoma ir lietuvių kalba, net ir trečiam skyriuj, o pirmas skyrius visas buvo mokomas lietuviškai, bet dabar kaskart mažiau mokama lietuviškai. Čia rodos tėvai privalėtų tuo dalyku susirūpinti. Tai jų pareiga.

Jaunas Zuikelis.

Tverečius, Švenčionių apskr.

Vietos gaisrininkų kuopelė 1928 m. 31.XII sutikti Naujiems Metams, surengė vakarėlį. Buvo pastatyta „Vargšas Tadas". Suluošta neblogai ir dar prie to buvo radoma pora „komiškų" numerių, kurie tik žiūrėtojus erzino. Nežiūrint nepatogaus oro: buvo pusnys, jaunimo susirinko nemažai. Vakarėlis buvo mokylos bute. Po vakarėlio ten pat buvo šokiai, kuriems vesti buvo paskirta du vaikinai, t. y, diriguoti. Jaunimas buvo visas lietuviškas, tai ir šokiai buvo pradėta suktiniu, Bet paskiau radosi pora „šlėktų", kuriems pasinorėjo pasirodyti su savo: „Kółeczko", „krzyżyczek" ir t.t. Bet iš tarpo šokėjų radosi susipratusių vaikinų, kurie vietoj „kółeczko" pradėjo daryti ratelis, krepšelis Bet „ponai" pasijuto esą užgauti ir net pradėjo, kai prie kurio vaikinų, įsikarščiavę, kibti... „jak to oni nas nie słuchają..." Bet čia greitai įsimaišė policijos komendantas, kuris pasielgė teisingai ir bešališkai ir tuo būdu sulikvidavo nesusipratimą. Nenoroms dar tenka paminėti, kad vakarėlio rengėjai bereikalo pasirūpino, kad bufete būtų pardavinėjami svaiginamieji gėralai. Bet ačiū Dievui šį kartą jaunimas buvo blaivus.

Tverečiškis.

Nepriklausomoj Lietuvoj.

Didelė Amerikos Lietuvių Ekskursija Lietuvon.

Viena iš didžiausių pasauly garlaivių bendrovių „Cunard Line" pagarsėjusi savo skaitlingomis ekskursijomis, rengia ateinančią vasarą kaip ir pereitais metais, keletą Amerikos lietuvių ekskursijų Lietuvon.

Taip š. m. liepos mėn. 8 d. su dideliu laivu „Aquitania" žada išvažiuoti iš Nev Yorko Lietuvon apie 150 lietuvių, kuriuos lydės žinomas Amerikos lietuvių visuomenės veikėjas p. Bukšainis.

Kadangi buvusios ekskursijos pasižymėjo geriausiu patarnavimu ir suteikstais keleiviams—lietuviams patogumais, šiemet ekskursantų skaičius gal padidės ir norintieji aplankyti savo tėvynę, be abejo, naudosis šia proga ir prisidės prie vienos ar kitos iš rengiamųjų ekskursijų.

Klaipėdos atvadavimo sukaktuvės.

Šio mėn. 15 d. suėjo lygiai 6 metai, kai sukilę Klaipėdos krašto gyventojai ginklu, po trijų dienų kovos, atvadavo visą kraštą iš prancūzų okupacijos ir prijungė prie Lietuvos. Šos brangios ir amžiais minėtinos visam Klaipėdos kraštui sukaktuvės švenčiamos kasmet labai iškilmingai. Šiemet taip pat, kaip praeitis Lietuvos spauda, tą dieną Klaipė-

doje ir visame krašte buvo minima labai pakeltu visų gyventojų ūpu.

Lietuvos teisių suvienodyjimas.

Lietuvos valstybės tarybos pirmininkas p. Šilingas pranešė, kad šiuo metu visu užsimojimu pradėta darbas Lietuvos teisėms suvienodinti (kodifikuoti). Tas darbas prasitęs apie dvejus metus ir pirmiausiai bus paruoštas Lietuvos civilis statutas. Po to bus ruošiamos kitos teisės. Tuo būdu reikia laukti, kad naujai įkurta Lietuvos valstybės taryba padarys milžiniškos reikšmės darbą Lietuvai, kuri, kaipo savistovi valstybė turės savo statutus (kodeksus), o ne svetimųjų palikimą.

Kartu pranešama, kad kol bus pagamintas ir išleistas baudžiamasis statutas, Lietuvos valstybės taryba leisianti per tą laiką leikinus įstatymus, kurie turės statuto pobūdžio.

Visuomenės atstovų komitetas nukentėjusiems nuo nederliaus šelpti.

Šio mėn. 17 d. p. prezidentienės sumanymu buvo sušauktas organizacinis visuomenės atstovų komiteto susirinkimas, kur buvo svarstoma kaip šelpti nukentėjusius nuo nederliaus šiaurės Lietuvos ūkininkus. Susirinkime dalyvavo visų srovių be skirtumo atstovai, kaip štai: Šaulių vadas—Putvinskas, dekonas Mironas, advokatas Toliušis, Lietuvos banko direktorius Starkus, pramonininkas Tilmansas, prof. Remeris ir visa eilė kitų. Nutarta sudaryti centralis ir provincijų komitetai šelpti nukentėjusius ūkininkus.

Lietuvos diplomatų sukaktuvės.

Šį mėnesį keli žymūs Lietuvos diplomatai mini savo 10-ties metų diplomatinės tarnybos sukaktuves. Tokį jubiliejų švenčia Lietuvos atstovas Vatikane dr. J. Šaulys, J. Savickis—užsienių ministerijos teisių depertamento direktorius (diplomatas — rašytojas), J. Aukštuolis, atstovas Estijoj, dr. D. Zaunius. užsienių ministerijos generalis sekretorius ir K. Bizauskas, — pasiuntinys Anglijoj.

Poeto Balmonto ankieta.

Garsusis rusų poetas Konstantinas Balmontas suruošė Vilniaus klausimu ankietą, kurią išsiuntinėjo rašytojams ir poetams. Pirmas atsiliepė žinomas prancūzų poetas Phileas Lebesgue, kuris aiškiai pasakė, kad „Aukštoji Baltojo Žirgo tautos kilmė verta to, kad ji būtų gerbiama“ ir žinoma, Vilnius, anot poeto Lebesgue'o žodžių, taip pat turįs priklausyti tai tautai. Į šią ankietą laukiama atsiliepsiant ir daugiau poetų.

Iš valstiečių liaudininkų gyvenimo.

Lietuvos valstiečių — liaudininkų partija metiniame savo susivažiavime, kuris įvyko šio mėn. 13 dieną, partijos pirmininku išrinko Kauno miesto burmistrą p. J. Vileišį.

Iš partijų gyvenimo.

N. Lietuvos valdžia buvo uždraudusi draugijoms ir partijoms priimdinėti nariais nepilnamečius asmenis. Dabar tenka sužinoti, kad toks parėdymas atšauktas. Jo vieton bus išleistas naujas, draudžiąs tik politinėms partijoms priimti nariais asmenis, kurie dar nesuslaukė 21 m. amžiaus.

Dar viena tulpė pražydo.

Tulpė lietuviams yra jų dvasinio gyvenimo simbolis. Todėl, kai andai Kaune (Laisvės aleja 9) susikūrė tuo vardu knygoms leisti bendrovė, tai visi lietuviškos knygos draugai, dar ir nežinodami ką ji nuveiks, juste pajuto jų sielose džiaugsmą: tulpė lietuvišką širdį vilioja. Kai vėliau sužinota, kad naujoj bendrovėj knygų leidimo reikalą tvarkys Rygiškių Jono sūnus, jaunesnysis Jonas Jablonskis, tai turėta dar ir dvigubo naujo džiaugsmo: viena, matyta aiškios garantijos, kad bendrovės leidžiamos knygos bus gera aiškia kalba surašytos, o, antra vertus, pasidžiaugta ir tuo, kad naujoji karta imasi pati kasdieninio gyvenimo tvarkyti.

Trumpas dar tos bendrovės amžius, bet ji spėjo jau patiekti visuomenei visą eilių naujų gražiai išleistų knygų. Čia randame ir vadovėlių, kaip, pavyzdžiui J. Trinkūno sudarytoji skaitymų knyga (chrestomatija) „Spindulėlis“, Jono Mašioto (Prano Mašioto sūnaus) „Erdvės geometrija“ etc.. Originalinių rašytojų Tulpė išleido talentingus pašaipos vaizdelius, Pivošos „Pamokslus idėjos draugams“. O be to visą krūvą verstinių dalykų: Prano Mašioto išverstus — H. G. Wells'o „Pirmieji žmonės mėnulyje“, Max Geissler'io „Katinas Kniauklys“, iš įvairių autorių parinktų ir puikia lietuviška kalba patiektų apsakymų rinkinį vardu „Žvėrys ir žmonės“ ir „Pasaulio pasakos“; Jono Jablonskio jun. išverstus — Jack London'o „Saulės sūnus“, Oscar Wilde'o „Canterville pilies vaiduoklis“, Knut Hamsun'o „Aistrų kova“, Rudyard Kipling'o „Mažos Pasakos“ etc..

Ur.

Latvija ruošia prek. sutarties projektą.

„Letos“ pranešimu, latvių užsienių reikalų ministerijos ūkio sutarčių komisija vakar svarstė Lietuvos patiektą prekybos sutarties projektą su Latvija. Komisija pareiškė nuomonę, kad laikinoji prekybos sutartis tarp abiejų valstybių Latvijai nepriimtina, nes ji, esą, nieko neduodanti. Komisija priėjo išvadą, kad reikią siekti nuolatinės prekybos sutarties ypatingu tarifiniu sutarimu, kuriuo pasirėmus galima būtų galutinai sureguliuoti prekybos santykiai tarp Latvijos ir Lietuvos. Tokio susitarimo projektą paruošus, jis bus patiektas susipažinti Lietuvos vyriausybei.

D-rui Jonui Basanavičiui paminklui statyti (Rasų kapinėse) sudėtų aukų apyskaita.

Iš Amerikos lietuvių per p. konsulą P. Žadeikį 79 dol., iš Amerikos „Vyčių“ dr-jos per kun. Simonaitį 15 dol., iš Amerikos R. Kat. Susivienijimo 109 kuopos New. Britain Con per p. K. Steponaitį 10 dol., iš d-ro Mikolaičio Lawrence Mass Š. Amerikoje 100 dol., iš Lietuvių Susivienijimo seimo Amerikoje 10 dol., kun. Vyskupas M. Reinys Vilkaviškyje 10 dol., A. Vaiciekauskas Krokuvoje 1 dol. 20 cen. 8 a. 90 sk., d-ras Giedrikas 25 a., d-ras D. Alseika 30 a., Antanas Bičkauskss 3 a., Jonas Lukošius 2 a., B. Untulis 5 a., P. Karazija 7 a., R. Mackevičius 5 a., d-ras Šlapelis 10 a., A. Valaitis 3 a., K. Kriščiukaitis 5 a., Petras Karosas 80 a., P. Skirko 18 a., inž. J. Vengrys 50 a., J. Dylis 4 a., Juozas Gerla iš Ceikinės 5 a., A. Jurkūnas 5 a., V. Paveckis 3 a., kun. V. Miškinis 15 a., Tam. Kašėta 10a., V. Kairiūkštis 10 a., E. Razvadauskas 5 a., J. Kairiūkštis 5 a., kun. D. Pieška 15 a., kun. K. Micevičius 20 a., kun. K. Gumbaragis 15 a., V. Martinkėnas 3 a., Varšuvos Lietuvių Draugija 100 a., Vladislovas Šalkaitis 18 a., Liet. Šv. Kazimiero Dr-jos Vardžiukiemio skyrius 7 a. 75 sk., Palušės miestelio gyventojai 9 a., Paąžuolės sodžius 1 a., Jurkonių kaimas 12 a. 85 sk., kun. M. Rudzis 25 a., M. Čaglys 10 a., V. Čibiraitė 5 a., St. Bobelytė 5 a., B. Šičkaitė 5 a., dir. M. Šikšnys 15 a., B. Bucevičius 10 a., M. Mačionytė 5 a., K. Aleksa 5 a., Pavalkių sodžius Pelesos parap. 13 a. 90 sk., Knistuškių sodžius, Gervėčių parap. 12 a. 85 sk., Cekiškio sodžius Daugeliškio parap. 3 a., Gėliūnų sodžius, Gervėčių par. 22 a. 22 sk., per „Jaunimo Draugo“ redakciją: D. Palevičienė 50 a., kun K. Čibiras 25 a., A. Juknevičius 10 a., S. Urbanavičius 5 a., J. Bujanauskas 1 a. 50 sk., A. Šimnskas 1 a., J. Bucvinskas 50 sk., — viso 93 a., Jurgis Mileris Kaune 30 litų, iš Kybartų V. V. skyrius per p. A. Valaitį 3 dol., Katr. Mačionytė 50 sk., Šv. Kazim. D-jos skyrius Punske 5 a., A. Razukevičius 5 a., M. Apeika 3 a., V. Makarevičius 5 a., Šv. Kazim. D-jos skyrius Kiškiuose 5 a., Vienštas iš Kielcų 21 a. 15 sk., St. Pševlockis 5 a., viso labo — 228 dol., 20 cent., 795 a. 12 sk., ir 30 litų. Pavertus auksinais visą surinktą sumą — 2840 a. 97 sk.

Paminklo statymo išlaidos — 4000 auks. Trūksta dar 1159 a. 3 sk. (apie 140 dol.).

Tikimės, kad tą sumą visuomenė dar sumes. Kiek bus daugiau aukų surinkta, likučiai bus atiduoti Liet. Mokslo Draugijai. Paminklas bus atidengtos ir pašvęstas š. m. vasario 16 dieną.

Lietuvių Mokslo Draugijos Komisija paminklui statyti: d-ras D. Alseika, d-ras J. Šlapelis, R. Mackevičius.

Pastaba. Aukas priima „Vilniaus Rytojaus“ Administracija: Šv. Jono g-vė 8—1 ir L. Mokslo Draugijos iždininkas d-ras D. Alseika, Jagiellońska 9—3.

VIETOS KRONIKA.

Lietuvių studentų koncertas.

Pereitą sekmadienį Lietuvių Studentų Sąjungos valdybos rūpesniu buvo suruošta didelis koncertas „Apollo“ salėje. Programon įėjo: fortepijonas, smuikas, choras ir solo. Visi dalykai buvo atlikti gerai. Labiausiai patiko publikai p. Krutulio sumaniai vedamas choras, kuris publikai reikalaujant turėjo net po du kartus sudainuoti kaikurias daineles. Daro gero įspūdžio ir mūsų solistės: p. Prancuzevičiūtė ir p. Patapavičiūtė, kurių malonūs balseliai kas kart labiau įdomina ir žavi publiką.

Del choro ir solisčių reikėtų pasakyti viena, kad laikas mainyti repertuaras, nes nuolat tos pačios dainos sukasdieninėja, o juo labiau, kai mes tiek daug turime gražių dainelių, kurių daugumas ir negirdėjo.

Gražiai paskambino fortepijonu di dalykus stud. O. Vengrytė. Reikia paminėti dar p. Mikošos smuikas ir ypač p. Jesmano fortepijonas. Programa, kaip matome gana plati ir įvairi. Koncertinei daliai pasibaigus jaunimas linksmai šoko.

Del koncerto apskritai, reikia pasakyti, kad jis pavyko. Trūko gal kiek tvarkos, retkarčiais ir jaunoji publika nerimtai užsilaikė, bet įspūdis geras. Publikos apypilnė salė. Žodžiu Lietuvių Studentų Sąjunga, kas kart labiau kruta, kas kart labiau gyvuoja. Todel ir šiuo žygių Vilniaus lietuvių visuomenė yra Sąjungos valdybai dėkinga už koncertą, kuris visuose paliko malonių įspūdžių. Šio koncerto surengimui daugiausiai, kaip teko patirti, pasidarbavo L. S. Sąjuagos Valdyba ir ypač jos pirmininkas K. Blažys.

Graži D-ro Damaševičiaus auka Lietuvių Mokslo Draugijai?

Žinomas lietuvių veikėjas d-ras Damaševičius, gyvenąs dabar Panevėžyje, šio mėn. pirmomis dienomis pranešė Lietuvių Mokslo Draugijai laišku, kad visus baldus, kurie buvo d-ro Jono Basanavičiaus kambaryje, aukoja Lietuvių Mokslo Draugijai, kad šį galėtų mūsų tautos patrijarko kambarį, kuriame jis gyveno paskutinius metus, padaryti kaip ir muziejumi. Tą, kaip tenka patirti, Lietuvių Mokslo Draugija žadanti įvykinti.

Vaikų surašymas Rytų Lietuvoje.

Spaudoj pasirodė žinių, kad Lenkijos švietimo mini terio parėdimu, neužilgo Vilniaus vaivadijoj bus padarytas vaikų, gimusių 1915 — 1927 m., surašymas. Tas surašymas, kaip tenka patirti, daromas tam, kad tinkamiau įgyvendinus priverstinį mokymą. Tuo klausimu vaivadija jau kreipėsi į miesto galvą ir į savo apskričių skyrių viršininkus, prašydama pabendradarbiauti su mokyklų inspektoriais surašant vaikus. Surašymas bus užbaigtas iki kovo mėn. 10 dienos.

Panašus vaikų surašinėjimas įvyko pernai Vilniuje ir sąrašuose buvo žymima vaikų gimtoji kalba. Kas per neapsižiūrėjimą neatkreipė surašinėtojų domės į tai, tų vaikų tėvai turėjo paskui įrodinėti, kad jų vaikai lanko ne lenkiškas mokyklas. Todel mes ir patariame vaikų tėvams ir globėjams prižiūrėti, kad šiuose sąrašuose būtų pažymėta, jog lietuvių vaikų gimtoji kalba yra lietuviška. Už tat niekas jokių nemalonumų nepatirs.

„Armija“ be „vado“.

Lenkų spaudoj pasirodė žinių, kad pagarsėjęs emigrantų vadas J. Plečkaitis paskutiniu metu išstojęs iš emigrantų centro komiteto. Tuo būdu „armija“ liko be savo „vado“.

Dvarininkų „griaudūs verksmai“.

Išėjus iš teisingumo ministerio žinomajam lietuvių ir gudų zoologiniam priešui Meištavičiui, labiausiai nuliūdo jo kolegos dvarininkai, kuriuos jisai atstovavo būdamas ministeriu. Dabar „dvarininkų Sąjunga“ (kaip ir profsojuzai) išsiuntė Meištavičiui atvirą laišką, kuriame apgailestauja jo išėjimą iš ministerio ir tikisi, kad jo nebuvimas valdžioj, atsilieps nekartą neigiamai. Beto dvarininkai dar tikisi, kad Meištavičiui pasiseks rią dar padaryti karierą. Žodžiu, dvarininkai netekę savo užtarėjo bent guodžiasi ateitimi.

Ar žydai neramūs ar „Kurj. Wil.“ redakcija.

Pereitą šeštadienį pilsudskininkų organas „Kur. Wil.“, nežinia kodel ne stambiomis raidėmis, bet paprastoj vietos kronikoj, pranešė negirdėtą skaitytojams naujieną, kad „Vilniaus žydų visuomenė yra labai nerami“. Kodel? O gi todel, kad Lietuvoj prasidėjo antisemitizmas, kurį varąs „Geležinis Vilkas“. Mums betgi rodosi, kad Vilniaus žydai yra labai ramūs ir neteko pastebėti juose kokio nors mažiausio susirūpinimo. Ir rodosi, kad labiau nerimsta „Kurj. Wil.“, „demokratiniai“ redaktoriai bijodami, kad „Geležinis vilkas“ nepermestų savo antisemitinės akcijos ir Vilniun.

Bedarbių skaičius didėja.

Paskutiniu metu Vilniuje yra 4316 bedarbių, jų tarpe 3191 vyrus ir 1125 moters. Bedarbių skaičius per paskutinę savaitę padidėjo 141 asmeniu.

Sidabriniai lenkų pinigai.

Spaudoj pasirodė žinių, kad vasario 1 dieną apyvartoje pasirodysią nauji lenkų sidabriniai pinigai po 5 auksinus.

Baptistai veikia.

Veikiąs nuo keleto metų Vilniuje baptistų kunigas Bortkevičius leidžiąs iki šiol baptistinį laikraštį lenkų kalboje, šiomis dienomis, kaip praneša spauda, pradėsiąs leisti dar ir gudų kalba laikraštį. Baptistai turi savo koplyčią Trakų gatvėje, kur laiko pamaldas ketvirtadieniais ir sekmadieniais.

Padėka.

Vilniaus „Ryto“ liaudies mokyklos mokiniai taria širdingą ačiū p. mok. Budrevičiui, už paaukuotus pinigus tos mokyklos eglutei.

Mokiniai.

Leidėjas ir Atsak. Redaktorius **Julius Navikas.** „RUCH“ Spaustuvė, Totorių g. 6.